

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ: TRG5680063

ชื่อโครงการ: ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมอ่าวบ้านดอน:กรณีศึกษาการเพาะเลี้ยง
สัตว์น้ำชายฝั่งระหว่างทศวรรษ 2490 ถึง ทศวรรษ 2540

ชื่อนักวิจัย: นิภาพร รัชตพัฒนามกุล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

E-mail Address: ratchatapat@hotmail.com

ระยะเวลาโครงการ: 3 มิถุนายน 2556-2 มิถุนายน 2558

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมรอบอ่าวบ้านดอนผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงของความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งระหว่างทศวรรษ 2490-2540 การศึกษานี้วิเคราะห์ลักษณะเฉพาะและช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ของการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งในอ่าวบ้านดอน ด้วยการใช้สถิติผลผลิตและพื้นที่เพาะเลี้ยงหอยตะไกรและหอยแครงย้อนหลัง 30 ปี ตั้งแต่ พ.ศ.2523-2553 แล้วจึงอธิบายการเกิดลักษณะเฉพาะและช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์นั้นด้วยปัจจัยสามประการ คือ 1.บทบาทของภาครัฐ 2.การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม และ 3.การปรับตัวของผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง

จากการศึกษาพบว่า การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งในอ่าวบ้านดอนแบ่งได้เป็น 2 ช่วงเวลาคือ ช่วงริเริ่มและทดลองในทศวรรษ 2530 และช่วงขยายตัวและผันผวนในทศวรรษ 2540 โดยการเพิ่มพื้นที่การเพาะเลี้ยงทั้งสองครั้งนั้นมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกันคือ เริ่มจากการเกิดภัยธรรมชาติครั้งสำคัญที่ทำให้การเพาะเลี้ยงได้รับความเสียหาย จนภาครัฐต้องเข้ามาฟื้นฟูด้วยการอนุมัติงบประมาณจำนวนมาก การเข้ามาของเงินทุนจากงบประมาณของรัฐนี้ทำให้พื้นที่เพาะเลี้ยงขยายตัวอย่างก้าวกระโดด

การขยายตัวของพื้นที่เพาะเลี้ยงทำให้เกิดความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรชายฝั่งระหว่างผู้เพาะเลี้ยงและประมงชายฝั่ง และเนื่องจากชุมชนในพื้นที่ศึกษาที่ใช้ทรัพยากรร่วมกันนี้มีความหลากหลายทางภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และจำนวนหนึ่งเป็นชุมชนที่เกิดขึ้นใหม่ด้วยการจัดตั้งนิคมการเกษตรช่วงต้นทศวรรษ 2520 ทำให้พื้นฐานด้านสังคมวัฒนธรรมที่จะเอื้อให้เกิดการเจรจาต่อรองภายในท้องถิ่นค่อนข้างบางเบา

คำหลัก : การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง, อ่าวบ้านดอน, ภัยธรรมชาติ, หอยตะไกร, หอยแครง